

ปัจจัยเสี่ยงต่อโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยความดันโลหิตสูง จังหวัดพะเยา

วิไลพร พุทธวงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาสาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2556

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ปัจจัยเสี่ยงต่อโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยความดันโลหิตสูง จังหวัดพะเยา

CEREBROVASCULAR DISEASE RISK FACTORS AMONG HYPERTENSIVE PATIENTS IN PHAYAO PROVINCE

วิไลพร พุทธวงศ์ 5536340 PHMP/M

ศ.ม.

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : วิรัช กิตติพิชัย, วท.ค., ทศนีย์ ศีลาวรรณ, Ph.D., โชคชัย หมั่นแสงทรัพย์, ว.ว. กุมารเวชศาสตร์

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาย้อนหลังแบบ Case-control study มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยความดันโลหิตสูง จังหวัดพะเยา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงจำนวน 300 คน ที่อยู่ในการดูแลของโรงพยาบาลพะเยา และโรงพยาบาลดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยกลุ่มศึกษาเป็นผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่เป็นโรคหลอดเลือดสมองร่วมด้วย จำนวน 100 คน เปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นผู้ป่วยโรคความดันโลหิตที่ไม่เป็นโรคหลอดเลือดสมอง จำนวน 200 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2556 โดยใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ประวัติการเจ็บป่วย พฤติกรรมสุขภาพ และผลตรวจทางห้องปฏิบัติการจากเวชระเบียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงซ้อนแบบถดถอยพหุคูณจิสติก เมื่อควบคุมอิทธิพลของตัวแปรกวนแล้วพบว่า ปัจจัยเสี่ยงที่ทำนายการเกิดโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยความดันโลหิตสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ Systolic BP ≥ 160 mmHg (Adj.OR = 47.6, 95% CI = 9.0-252.6) มีประวัติทางพันธุกรรม (Adj.OR = 32.5, 95% CI = 2.1-509.2) Diastolic BP ≥ 100 mmHg (Adj.OR = 31.9, 95% CI = 2.5-399.9) พฤติกรรมการบริโภคอาหารไม่เหมาะสม (Adj.OR = 18.3, 95% CI = 2.9-116.7) พฤติกรรมออกกำลังกายไม่สม่ำเสมอ (Adj.OR = 17.8, 95% CI = 3.0-104.6) LDL ≥ 100 mg/dl (Adj.OR = 10.5, 95% CI = 1.5-71.6) การดื่มแอลกอฮอล์หนักหรือเสี่ยง (Adj.OR = 7.6, 95% CI = 1.2-47.0) และ Triglyceride ≥ 150 mg/dl (Adj.OR = 4.9, 95% CI = 1.1-23.1)

จากผลการศึกษานี้ ควรกำหนดให้ปัจจัยข้างต้นนี้เป็นปัจจัยในการเฝ้าระวังการมีโอกาเสี่ยงต่อโรคหลอดเลือดสมองในผู้ป่วยความดันโลหิตสูงระยะที่ 2 ขึ้นไป นอกจากนี้ ควรมีการให้ความรู้และคำแนะนำเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นสาเหตุของโรคหลอดเลือดสมองแก่ผู้ป่วยความดันโลหิตสูงและประชาชนทั่วไป และมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่พฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะนำไปสู่การลดลงของอัตราการป่วยและอัตราการตายด้วยโรคหลอดเลือดสมอง

คำสำคัญ : โรคหลอดเลือดสมอง / ผู้ป่วยความดันโลหิตสูง / ปัจจัยเสี่ยง

CEREBROVASCULAR DISEASE RISK FACTORS AMONG HYPERTENSIVE PATIENTS IN PHAYAO PROVINCE

WILAIORN PUTHAWONG 5536340 PHMP/M

M.P.H.

THESIS ADVISORY COMMITTEE: WIRIN KITTIPICHAI, Ph.D., TASSANEE SILAWAN, Ph.D., CHOKCHAI MUNSAWAENGSUP, DIP. THAI BOARD OF PEDIATRICS

ABSTRACT

The purpose of a case-control study was to determine cerebrovascular disease risk factors among hypertensive patients in Phayao province. Samples were 300 hypertensive patients in Phayao and Dokkhamtai hospitals. Cases was 100 hypertensive patients with cerebrovascular disease compared to 200 controls who were hypertensive patients without cerebrovascular disease. Data were collected during April to May 2013 using a structured questionnaire comprised of general information, illness information, health behaviors and medical records and laboratory data.

After controlling for the effects of all other variables, using multiple logistic regression, it was found that the predictors of cerebrovascular disease in hypertensive patients were systolic blood pressure ≥ 160 mmHg (Adj.OR = 47.6, 95% CI = 9.0-252.6), having family member with cerebrovascular disease (Adj.OR = 32.5, 95% CI = 2.1-509.2), diastolic blood pressure ≥ 100 mmHg (Adj.OR = 31.9, 95% CI = 2.5-399.9), inappropriate food-consumption behavior (Adj.OR = 18.3, 95% CI = 2.9-116.7), irregular exercising behavior (Adj.OR = 17.8, 95% CI = 3.0-104.6), LDL-cholesterol ≥ 100 mg/dl (Adj.OR = 10.5, 95% CI = 1.5-71.6), heavy or hazardous alcohol drinking (Adj.OR = 7.6, 95% CI = 1.2-47.0) and triglycerides ≥ 150 mg/dl (Adj.OR = 4.9, 95% CI = 1.1-23.1).

According to this study, the above mentioned factors should be used to surveill the risks of cerebrovascular disease among stage-two hypertensive patients. Moreover, additional knowledge and advice concerning the causes of cerebrovascular disease should be provided to hypertensive patients and, the general population, as well as activities promoting awareness on health behaviors should be continually conducted to decrease mortality and, the morbidity rate of cerebrovascular disease.

KEY WORDS: CEREBROVASCULAR DISEASE / HYPERTENSIVE PATIENTS / RISK FACTORS

132 pages